УДК 81:378.1-057.87-054.6

МОВНА ПІДГОТОВКА ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН ЯК ОСНОВА ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Т. В. Філат, О. В. Ковтуненко, Л. М. Сербіненко, М. Ю. Сидора, О. С. Запорожець

ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

LANGUAGE LEARNING FOR FOREIGN CITIZENS AS A BASE OF QUALITY EDUCATION OF INTERNATIONAL STUDENTS

T. V. Filat, O. V. Kovtunenko, L. M. Serbinenko, M. Yu. Sydora, O. S. Zaporozhets

SE «Dnipropetrovsk Medical Academy of HM of Ukraine»

Резюме

У статті розглядається ряд актуальних питань мовної підготовки іноземних громадян, ефективне вирішення яких є однією зі складових високої якості професійної освіти майбутніх медиків. Окреслено основні напрямки роботи з іноземними студентами, методи та шляхи удосконалення мовної підготовки. Запропоновано диференційований підхід до навчання іноземних громадян, який є більш доцільним у роботі з таким контингентом студентів.

Resume

The article considers a number of relevant issues involved in language training of foreign citizens and effective solutions which are part of high quality and professional education for future doctors. The main guidelines for working with international students, methods and ways for improving language learning are described. The differential approach to training of foreign citizens which is more effective with such contingent of students is suggested.

Вступ. Якість професійної підготовки спеціалістів – це одне з першочергових завдань, що стоять перед вищою школою. Підготовка іноземних студентів має ряд особливостей, зумовлених, в першу чергу, необхідністю попередньої мовної та соціально-побутової адаптації громадян інших країн. Навчання іноземних громадян у Дніпропетровській медичній академії починається з мовної підготовки на підготовчому

відділенні (ПВ). Основна мета його роботи – формування мовної компетенції у майбутніх студентів, оскільки успішність подальшого навчання та, відповідно, рівень професійної підготовки безпосередньо залежить саме від рівня мовної підготовки.

Основна частина. За 25 років існування підготовчого відділення кафедра отримала великий досвід роботи з іноземними слухачами різних національностей: китайцями, арабами, африканцями, індусами. В останні два роки громадяни Індії вступають одразу на перший курс англомовної форми навчання, що значно погіршує рівень володіння російською мовою. Якщо на ПВ на вивчення мови відводиться 698 годин, то на 1 курсі – всього 200, а на другому – 180, на третьому – 20. Отже, сподіватися на те, що після такого обмеженого в часі мовного курсу англомовні студенти зможуть вільно спілкуватися з нашими пацієнтами – не варто, оскільки у зв'язку зі зменшенням кількості навчальних годин скорочується обсяг вивченого матеріалу та знижується рівень володіння мовою. Світова практика навчання іноземної мови слухачів нефілологічних спеціальностей передбачає початковий курс у кількості 816 годин з подальшим складанням іспиту та продовженням вивчення мови протягом наступних двох – трьох років.

Однією з необхідних умов якісної підготовки іноземців є методичне та технічне забезпечення навчального процесу. Слухачі підготовчого відділення, як і студенти I – IV курсів, забезпечені навчально-методичною літературою. У процесі навчання постійно використовуються технічні засоби навчання: у комп'ютерно-лінгафонних класах кафедри мовної підготовки слухачі підготовчого відділення мають можливість відпрацьовувати граматичні навички за допомогою мовних програм, які постійно оновлюються.

Показником ефективності навчання на ПВ та результатом роботи викладачів кафедри мовної підготовки є участь наших студентів-іноземців у міжвузівських олімпіадах та конкурсах з російської мови. Вже стали традиційними перемоги наших слухачів та студентів у міжвузівській

олімпіаді на краще знання російської мови серед студентів-іноземців міста Дніпропетровська, у міжвузівському конкурсі декламаторів «Любов, весна, поезія», міжвузівських конференціях. Неодноразово виступи наших переможців потрапляли до випуску новин провідних обласних телеканалів.

Кафедра мовної підготовки, враховуючи особливості менталітету, застосовує диференційований підхід до навчання слухачів та студентів з різних країн. По-перше, складено нові плани, де враховується вищий або нижчий рівень володіння російською мовою, та пропонується відповідний йому набір підручників та методичних посібників. По-друге, застосовуються різноманітні методичні прийоми, проводиться систематичний контроль засвоєння знань різного рівня складності: від тестів до самостійно оформлених міні-есе, також протягом всього курсу вивчення російської мови щосеместрово проводиться підсумковий контроль. Використовуваний навчально-методичний комплекс дозволяє враховувати індивідуальні особливості представників кожної нації.

Такий підхід до навчання студентів передусім ставить високі вимоги до особистості викладача, його професійної підготовки, ерудиції, світогляду.

Професійний ріст викладачів повинен включати не лише збільшення обсягу знань, а й розширення світогляду, вміння враховувати особливості менталітету при обиранні стратегії навчання, виховання в собі пріоритету об'єктивності над суб'єктивністю. Інколи складно погодитись з особливостями менталітету студентів. Десятки разів нагадуючи ім’я по батькові викладача, чуєш у відповідь незмінне «преподаватель». Але це не навмисно, а норма, бо звертання на ім’я або ім’я по батькові, як наголошують студенти з Марокко, Анголи, допускається лише в родинному та дружньому колі.

Зусиллями викладачів ПВ кафедри мовної підготовки «Підготовче відділення Дніпропетровської медичної академії» стало своєрідним брендом. Вони зуміли таким чином направити роботу з вивчення мови, що

саме до їх груп намагаються потрапити близькі та далекі родичі випускників ПВ.

Кафедра докладає чимало зусиль, щоб здійснювати мовну підготовку на належному рівні. Проте разом із удосконаленням навчання російської мови, вважаємо доцільним ввести елективний курс української мови для іноземних студентів, оскільки вони мешкають у середовищі, де документація, телебачення, преса ведуться державною мовою. Треба відзначити, що засвоєння української мови за умови знання російської не є для студентів проблемним та складним.

У межах підготовки студентів-іноземців ведеться робота з групами англомовних студентів, якість якої залежить від мовної компетенції викладача. З метою покращення мовного рівня щорічно, у вересні, проводиться атестація з англійської мови викладачів, які працюють з англомовними студентами.

Варто відзначити зацікавленість викладачів академії питанням покращення рівня володіння англійською мовою. Якщо в 2012-2013, 2013-2014 навч. рр. на базі кафедри мовної підготовки працювала одна група з вивчення англійської мови, то в 2015-2016 навч. р. таких груп працює чотири, причому в кожній з них викладання ведеться за певним рівнем складності: від початкового до високого. Проведення курсів для викладачів, які працюють з англомовними студентами, безумовно, сприяє та сприятиме справі підвищення рівня володіння мовою, адже саме мовна компетенція викладача є запорукою ефективності та результативності його роботи з англомовними студентами.

Робота з англомовними студентами найскладніша. Вона передбачає, по-перше, високий професіоналізм, по-друге, міцне здоров'я, витримку, толерантність, по-третє, достатнє володіння англійською мовою, по-четверте – високу загальну культуру, обізнаність у багатьох галузях науки і культури. Ставлення англомовних студентів до вивчення російської мови неоднозначне, але треба враховувати психологію цієї категорії студентів та знаходити індивідуальні підходи в роботі з ними [1; 2; 3].

Особливу увагу кафедра приділяє навчанню англомовних студентів з Індії. Вивчаючи психологію цих студентів, звернули увагу на такі особливості, зазначені у наукових дослідженнях: по-перше, індуси віддають перевагу вивченню медицини; по-друге, вони наполегливі та працездатні; по-третє, порівняно зі студентами з інших країн – більш відповідальні. Наші ж студенти-індуси суперечать досвіду вчених. Вони рекордсмени за кількістю пропущених занять. Хоча деканат та кафедри докладають чимало зусиль для покращення навчальної дисципліни студентів-індусів, проблем, які треба вирішувати, ще багато.

Аналізуючи методичні та тестові матеріали, які пропонують іноземним студентам на сайті академії кафедри, розумієш, що тут кожна кафедра не може бути сама по собі, це колективний процес і кожен робить у нього свій внесок. Хороший результат може дати лише співпраця різних кафедр, спрямована на досягнення однієї мети – покращення рівня освіти іноземців. Якщо кафедра мовної підготовки навчає іноземних студентів загальновживаної лексики і дає основи наукового стилю, вчить працювати з науковим текстом: читати, перекладати, розуміти його, то вивчення клінічної термінології в повному обсязі, тлумачення медичних термінів, засвоєння правил професійного етикету, вміння спілкуватись із хворими або колегами – це, безумовно, прерогатива клінічних кафедр. Колектив академії має створювати такі умови, щоб англомовні студенти вимушені були спілкуватися російською мовою, а не ховатися за улюблені лозунги-відмовки: 1. «Я приїхав навчатися англійською мовою!» 2. «Мій викладач – мій перекладач». 3. «Після навчання я не залишусь працювати в Україні».

Вже стала традиційною щорічна науково-практична конференція «Актуальні проблеми навчання іноземних студентів», яка проводиться кафедрою мовної підготовки [1]. Цього року планується видання 18-ого збірника.

Висновки. 25-річний досвід роботи кафедри мовної підготовки з іноземними студентами дозволяє визначити певні принципи та підходи до

навчання іноземних громадян, дотримання яких дозволяє оптимізувати та зробити більш результативним навчальний процес:

- постійний професійний розвиток викладача;
- вивчення та урахування в процесі навчання особливостей національного характеру студентів з різних країн;
- диференційований підхід до навчання студентів з різним рівнем мовної підготовки;
- співпраця та постійний обмін досвідом кафедр різних напрямків.

Підготовка професійних спеціалістів вимагає від усіх учасників навчання, від студентів до адміністрації вищого навчального закладу, злагодженої постійної праці для досягнення поставленої мети.

Література

1. Актуальные проблемы обучения иностранных студентов: Материалы межвузовской научно-практической конференции. – Днепропетровск, 1998 - 2014. – №№ 1-17.
2. Вовченко М.В. Адаптація іноземних студентів І-ІІ курсів у Запорізькому державному медичному університеті / Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України». – Тернопіль: ТДМУ, 2014. – С. 171-172.
3. Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України на новому етапі: матеріали Х ювілейної Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Тернопіль: ТДМУ, 2013. – Ч.1. – 634 с.